

PRAVNI OKVIR UGOVORA O NAJMU BRODICE ILI JAHTE

Tekst: **odvjetnica Tiziana Paris**
Foto: **arhiva Burze Nautike**

U članku iz prošlog broja u rubrici pravnih savjeta detaljno smo analizirali zakonske odredbe koje uređuju institut najma plovila, odnosno tzv. „Čarter“, i to posebno Pomorski zakonik, Zakon o općem upravnom postupku te Pravilnik o uvjetima za obavljanje djelatnosti iznajmljivanja plovila sa ili bez posade i pružanje usluge smještaja gostiju na plovilu („Narodne novine“, br. 42/17). U tom pogledu posebno smo istaknuli definiciju čarter djelatnosti, odnosno da se istom smatra iznajmljivanje plovila ili pružanje usluge smještaja na plovilu u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru RH te kako čarter djelatnost može obavljati svaki vlasnik ili korisnik plovila registriranog

za gospodarsku namjenu, uz uvjet osnivanja tvrtke ili obrta za tu djelatnost (čarter kompanija) sa sjedištem u RH ili sklapanjem odgovarajućeg ugovora vlasnika ili korisnika plovila s čarter kompanijom registriranom u RH temeljem kojeg čarter kompanija preuzima ovlasti i odgovornosti za upravljanje plovilom propisane Pravilnikom.

S toga, sad se pitamo: koje su obveze ugovornih strana u slučaju najma plovila? Koju formu mora imati navedeni ugovor kako bi bio pravovaljan? Da li se može sklopiti „usmeni ugovor“ ili je potreban pisani oblik? Koje klauzule mora sadržavati?

U pogledu pravnog uređenja pojedinih ugovora koji se učestalo

sklapaju u nautičkom turizmu posebne novine u našem zakonodavstvu donesene su Zakonom o izmjenama i dopunama Pomorskog zakonika (Narodne novine br. 17/2019). Tako se po prvi puta u povijesti u hrvatski pomorsko pravni okvir uvode dva nova nominalna ugovora: ugovor o najmu brodice i jahte i ugovor o nautičkom vezu. Opisane izmjene i dopune Pomorskog zakonika tiču se unapređenja zakonskog okvira za ugovore u nautičkom turizmu, a osobito su važne za čarter kompanije, luke nautičkog turizma te ostale pružatelje usluge nautičkog veza, kao i za gospodarske subjekte koji se bave održavanjem, popravkom i servisiranjem jahti i brodice te za sve nautičare koji su korisnici predmetnih usluga.

Naime, prije navedenih izmjena predmetni ugovori nisu bili posebno regulirani iako je već tada, prema podacima kojima raspolaže Ministarstvo turizma, Hrvatska bila vodeća svjetska destinacija po veličini nautičke čarter flote i broju bookinga za čarter plovila bez posade. Konačno se zakonodavac 2019. godine odlučio na višu razinu pravne sigurnosti u regulaciji ugovora o najmu jahte i brodice te je stoga sad ista uređena odredbama Pomorskog zakonika od čl. 673a do čl. 673 i. Navedene zakonske odredbe odnose se na sve vrste najma brodice i jahti, uključujući dnevno iznajmljivanje, ali i višednevne čartere s uključenom uslugom smještaja putnika na brodici ili jahti, iznajmljivanje s posadom ili bez

Kako sklopiti ugovor o najmu brodice ili jahte, te kako ga raskinuti? Na koji vas način zakon štiti i koje su vam mogućnosti

posade. Ujedno se navedene odredbe primjenjuju na sve vrste poslova predviđenih Pravilnikom o uvjetima za obavljanje djelatnosti iznajmljivanja plovila sa ili bez posade i pružanje usluge smještaja gostiju na plovilu (Narodne novine br. 42/2017), te se s toga na taj način ne utječe na različit

porezni tretman ovih dvaju različitih skupina poslova iz čarter djelatnosti.

Prije detaljne analize navedenih odredbi, međutim, treba istaknuti kako su iste dispozitivne naravi, odnosno primjenjuju se ukoliko stranke nisu dogovorile drugačiji način uređenja njihovih međusobnih odnosa. Dakle, za sve one ugovore koji se u praksi sklapaju neformalno ili čiji sadržaj u slučaju spora nije sasvim jasan, dispozitivne zakonske odredbe pružit će određeni stupanj pravne sigurnosti, i dati će „input“ kako riješiti novonastali problem.

Sukladno odredbi čl. 673 a, ugovor o najmu jahte i brodice jest ugovor kojim se najmodavac obvezuje predati jahtu ili brodicu najmoprimcu na uporabu, a najmoprimac se obvezuje za to mu

platiti određenu najamninu. Jahta ili brodica daje se u najam za plovidbu u svrhu rekreacije te ugovor o najmu može uključivati uslugu smještaja na brodici ili jahti. Posebno se ističe kako se najmodavac smatra korisnikom jahte ili brodice predane u najam, a najmoprimac može ograničiti svoju odgovornost u vezi s plovidbom i uporabom brodice ili jahte u skladu s odredbama Pomorskog zakonika.

Dakle, iz navedenog jasno proizlazi kako se uvođenjem ovih novih zakonskih odredbi jasno definira pravni položaj najmodavca kao brodara s jedne strane te najmoprimca s druge strane, koji za trajanje ugovora o najmu preuzima odgovornost za plovilo, kako prema najmodavcu tako i prema trećim osobama. Ovo je, iako nekima može izgledati bezazleno, predstavljalo važno pitanje jer je u dotadašnjoj praksi bilo veoma dvojbena tko preuzima i na koji način odgovornost, a sada je, napokon, navedeno zakonski riješeno. Dakle, citiranom je odredbom jasno propisano da se najmodavac smatra korisnikom jahte ili brodice predane u najam te se na njega na odgovarajući način primjenjuju odredbe Pomorskog zakonika koje se odnose na brodara, pri čemu se ne isključuje postojanje zakonom propisane odgovornosti vlasnika jahte ili brodice ako to nije ista osoba.

KOJE SU GLAVNE OBVEZE UGOVORNIH STRANA ODNOSNO NAJMODAVCA I NAJMOPRIMCA?

Člankom 673 b do čl. 673 č Pomorskog zakonika predviđaju se **glavne obveze najmodavca** i to:

- najmodavac je dužan najmoprimcu predati jahtu ili brodicu na ugovorenom mjestu i u ugovoreno vrijeme primjereno opremljenu, u stanju sposobnom za plovidbu i podobnom za ugovorenu uporabu;
- najmodavac ostaje odgovoran za redovito i izvanredno održavanje brodice ili jahte i tijekom trajanja ugovora o najmu.
- najmodavac odgovara za štetu nastalu zbog mana koje čine brodicu ili jahtu nesposobnom za plovidbu ili smanjuju njezinu sposobnost za ugovorenu ili uobičajenu uporabu, a postojale su u vrijeme njezine predaje

najmoprimcu, osim ukoliko isti ne dokaže da te mane nije mogao otkriti dužnom pažnjom;

- ako se jahta ili brodica daje u najam bez posade, najmoprimac je dužan osigurati da brodicom ili jahtom za vrijeme ugovora o najmu upravlja propisno osposobljena i ovlaštena osoba u svojstvu voditelja brodice, odnosno zapovjednika jahte te da bude ukrcan dovoljan broj osoba osposobljenih i ovlaštenih za obavljanje poslova posade sukladno važećim propisima.

Dok su glavne **obveze najmoprimca** uređene čl. 673 č i to:

- najmoprimac je dužan upotrebljavati jahtu ili brodicu u skladu s ugovorom i njezinom namjenom pridržavajući se propisa o sigurnosti plovidbe i zaštititi morskog okoliša te drugih važećih propisa vezanih uz plovidbu;
- najmoprimac snosi troškove pogona, zaliha, sitnih popravaka i redovite uporabe, ako nije drugačije ugovoreno;
- najmoprimac je dužan nakon proteka ugovora vratiti brodicu ili jahtu u

stanju i mjestu na kojem ju je primio, ako nije drugačije ugovoreno;

- najmoprimac ne odgovara za redovito trošenje brodice ili jahte ni za posljedice njezine dotrajalosti;
- najmoprimac ne snosi troškove popravka brodice ili jahte potrebnog za uklanjanje skrivenih mana niti snosi štetu za gubitak ili oštećenje brodice ili jahte zbog djelovanja više sile; najmoprimac odgovara za štetu nastalu zbog protu ugovorne ili protu propisne uporabe i uporabe protivne namjeni brodice ili jahte, neovisno o tome je li stvar radio on ili neka druga osoba po njegovu ovlaštenju;
- za vrijeme dok se jahta ili brodica predana u najam bez posade nalazi u posjedu najmoprimca, uz korisnika i vlasnika jahte, odnosno brodice zakonsku odgovornost u vezi s njezinom uporabom snosi i najmoprimac na kojeg se na odgovarajući način primjenjuju odredbe Zakonika koje se odnose na brodara;
- ako se brodica ili jahta daje u najam s posadom, posada je dužna izvršavati naloge najmoprimca u pogledu plana plovidbe, pri čemu nije dužna

izvršavati naloge čije bi izvršenje moglo izravno ugroziti sigurnost brodice ili jahte ili osoba na brodici ili jahti, kao niti naloge koji ne odgovaraju vrsti, namjeni ili tehničkim sposobnostima brodice ili jahte.

Dakle, ukratko vidimo kako su obveze najmodavca uredna predaja plovila na uporabu, sposobnost plovila za plovidbu i njegova podobnost za ugovorenu uporabu, redovno i izvanredno održavanje plovila, dok su obveze najmoprimca plaćanje najamnine, kod najma bez posade ukrcaj osposobljenog i ovlaštenog voditelja brodice odnosno zapovjednika jahte te propisan broj članova posade, uporaba plovila prema ugovoru i namjeni, poštivanje propisa o sigurnosti plovidbe i zaštiti morskog okoliša te drugih važećih propisa vezanih uz plovidbu, plaćanje troškova pogona, zaliha, sitnih popravaka i redovite uporabe, vraćanje plovila u stanju i mjestu na kojem ju je primio. Zakon izričito predviđa da najmoprimac ne snosi troškove popravka brodice ili jahte potrebnog za uklanjanje skrivenih mana niti snosi štetu za gubitak ili oštećenje brodice ili jahte zbog djelovanja više sile. Kod najma bez posade najmoprimac

odgovara po zakonu solidarno s vlasnikom i korisnikom plovila (primatelj leasinga, zakupoprimac, najmodavac) za štetu u vezi uporabe plovila. Na odgovarajući način su dopunjene i odredbe o odgovornosti brodaru za štetu (čl. 750. i 751. o odgovornosti za

sudar, čl. 810. o odgovornosti za smrt i tjelesne ozljede treće osobe, čl. 811. o odgovornosti za oštećenje stvari, čl. 812. o odgovornosti za onečišćenje okoliša, novi čl. 812.a o pravu vlasnika, korisnika i najmoprimca brodice ili jahte na osnivanje fonda ograničene odgovornosti za izvan ugovornu štetu). Kad se plovilo daje u najam s profesionalnom posadom, posada je dužna izvršavati naloge najmoprimca u pogledu plana plovidbe, pri čemu nije dužna izvršavati naloge čije bi izvršenje moglo izravno ugroziti sigurnost brodice ili jahte ili osoba na brodici ili jahti, kao niti naloge koji ne odgovaraju vrsti, namjeni ili tehničkim sposobnostima brodice ili jahte.

Zakon međutim ne uređuje samo obveze ugovornih strana u slučaju najma plovila te odgovornost za štetu već i način sklapanja ugovora kao i uvjete za raskid i prestanak ugovora.

U tom pogledu, prvenstveno ističemo kako je sukladno čl. 673 e, određeno da se ugovor o najmu sklapa na **određeno vrijeme**. Shodno navedenom zaključuje se da ugovor mora biti u pisanoj formi. Zakonom nisu točno određene klauzule koje moraju biti sastavni dio ugovora, stoga i ne postoji tzv. „špranca“ ugovora, već je navedeno prepušteno odvjetnicima stranaka koji će, uzimajući u obzir prava, obveze i interese jedne i druge ugovorne strane sastaviti ugovor o najmi brodice ili jahti u pisanoj formi. Osim

pisane forme, svakako se savjetuje da se, ukoliko je naravno moguće, potpisi ovjere kod javnog bilježnika. Navedena ovjera, sukladno odredbama Pomorskog zakonika nije obavezna, ali u slučaju spora će svakako pomoći ugovornim stranama jer se neće moći pozivati na činjenicu da iste nisu potpisale predmetni ugovor.

KAD I KAKO SMIJEMO RASKINUTI SKLOPLJEN UGOVOR O NAJMU BRODICE ILI JAhte TE KAD NAVEDENI UGOVOR PRESTAJE?

Odredbama Pomorskog zakonika određeno je pravo na raskid ugovora u sljedećim slučajevima:

- čl. 673 b st.3: ako je brodica ili jahta predana u stanju nesposobnom za plovidbu, neprikladnom za ugovorenu uporabu ili u stanju koje bi uporabu znatno ograničavalo, najmoprimac može raskinuti ugovor i ima pravo na naknadu štete;
- čl. 673 c st.3: ako najmodavac ne ispunjava svoje obveze iz stavka 2. ovoga članka, najmoprimac ima pravo raskinuti ugovor i tražiti naknadu štete.
- čl. 673 d st.2: ako najmoprimac rabi brodicu ili jahtu protivno ugovoru, propisu ili njezinoj namjeni, ili ako oštećuje brodicu ili jahtu, osobito

ako trećemu neovlašteno prepušta uporabu brodice ili jahte, najmodavac može raskinuti ugovor i ima pravo na naknadu štete.

- čl. 673 đ st.1: ako najmoprimac ne plati najmninu o dospelosti, najmodavac može raskinuti ugovor.

Što se tiče PRESTANKA ugovora o najmu brodice ili jahte, isti sukladno čl. 673 f, prestaje u slučaju propasti brodice ili jahte ili njezine trajne nesposobnosti za uporabu, osim ako najmodavac ne preda na uporabu zamjensku brodicu ili jahtu jednakih ili sličnih osobina podobnu za ugovorenu uporabu i namjenu. Ovom se odredbom ne dira u pravo na naknadu štete od ugovorne strane odgovorne za propast brodice ili jahte.

Zaključno možemo reći kako Pomorski zakonik djelomično uređuje odnose između najmodavca i najmoprimca te da se navedene odredbe s toga nadopunjuju sa odredbama Zakona o obveznim odnosima, koje posebno detaljno uređuju institut raskida Ugovora.

Sukladno odredbama Zakona o obveznim odnosima, jedno od temeljnih načela ugovornog prava jest načelo obvezatne snage ugovora, odnosno načelo „pacta sunt servanda“, koje zahtijeva da se, bez obzira na

promjene koje od trenutka zaključenja ugovora do trenutka dospelosti mogu nastati, striktno poštuju ugovorom preuzete obveze. Obzirom da je riječ o ugovoru temeljem kojeg nastaju određena prava, ali i obveze prema ugovornim stranama, svakako savjetujem strankama da ga sastavi stručna osoba, odnosno odvjetnik specijaliziran u materiji, a sve kako bi se izbjegla kriva tumačenja ugovora i eventualni sudski sporovi. Jednom kada se sklopi ugovor u pisanoj formi, u kojem će se točno odrediti rokovi, obveze, uvjeti te eventualne novčane kazne nepoštivanja ugovorenih obveza, isti je obvezujuć za sve ugovorne strane te ukoliko dođe do ikakvih nesuglasica ne preostaje drugo nego pokušati riješiti stvar mirnim putem, a u suprotnom, pokrenuti sudski spor.

U svakom slučaju potrebno je predvidjeti i prevenirati sve moguće neugodne situacije, a sa ciljem zaštite klijenta te je zbog navedenog, svakako neophodno zatražiti da se navedeni ugovor sastavi od strane odvjetnika koji je specijaliziran za navedenu materiju jer će se na taj način izbjeći bilo kakva nesuglasica odnosno eventualni spor.

Za sve daljnje informacije, prijedloge tema i pravno savjetovanje slobodno nas kontaktirajte na: www.lawparis.com

